

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (deveti razširjeni senat)

z dne 26. januarja 2022 *

„Javna naročila storitev – Postopek javnega razpisa – Storitve zračnega nadzora – Ničnostna tožba – Neobstoj pravnega interesa – Nedopustnost – Nepogodbena odgovornost“

V zadevi T-849/19,

Leonardo SpA s sedežem v Rimu (Italija), ki jo zastopajo M. Esposito, F. Caccioppoli in G. Calamo, odvetniki,

tožeča stranka,

proti

Evropski agenciji za mejno in obalno stražo (Frontex), ki jo zastopajo H. Caniard, C. Georgiadis, A. Gras in S. Drew, agenti, skupaj z M. Umbach, F. Biebuyck, V. Ost in M. Clarich, odvetniki,

tožena stranka,

zaradi, na eni strani, predloga na podlagi člena 263 PDEU za razglasitev ničnosti obvestila o javnem naročilu FRONTX/OP/888/2019/JL/CG z dne 18. oktobra 2019 z naslovom „Sistem daljinsko pilotiranih zrakoplovov (RPAS) za dolgoročni zračni nadzor morskih območij na srednji višini“, kakor je bilo popravljeno, aktov, ki so mu priloženi, odgovorov, ki jih je objavila agencija Frontex, zapisnika informativnega sestanka, ki je bil organiziran v prostorih agencije Frontex 28. oktobra 2019, sklepa o oddaji tega naročila ter vseh predhodnih, povezanih ali nadaljnjih aktov, in na drugi strani, predloga na podlagi člena 268 PDEU za povrnitev škode, ki naj bi jo tožeča stranka zaradi tega utrpela,

SPLOŠNO SODIŠČE (deveti razširjeni senat),

v sestavi S. Pappasavvas, predsednik, M. J. Costeira, sodnica, J. Schwarcz, sodnik, M. Kancheva in T. Perišin (poročevalka), sodnici,

sodni tajnik: J. Palacio González, glavni administrator,

na podlagi pisnega dela postopka in obravnave z dne 11. junija 2021,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: italijanščina.

Sodbo

Dejansko stanje in dejstva po vložitvi tožbe

- 1 Evropska agencija za mejno in obalno stražo (Frontex) je 18. oktobra 2019 z obvestilom o javnem naročilu, objavljenim v dodatku k *Uradnemu listu Evropske unije* (UL 2019/S 0202-490010), začela postopek javnega razpisa FRONTEX/OP/888/2019/JL/CG z naslovom „Sistem daljinsko pilotiranih zrakoplovov (RPAS) za dolgoročni zračni nadzor morskih območij na srednji višini“ (v nadaljevanju: izpodbijano obvestilo o javnem naročilu) za pridobitev storitev zračnega nadzora pomorskega področja z evropskim daljinsko vodenim zrakoplovnim sistemom za srednje višine in z dolgo avtonomijo („MALE RPAS“). To obvestilo o javnem naročilu je bilo predmet dveh popravkov, in sicer z dne 8. in 22. novembra 2019, s katerima sta bila odložena rok za oddajo ponudb in datum odpiranja ponudb.
- 2 Rok za oddajo ponudb je bil v skladu s popravki obvestila o javnem naročilu, do katerih je prišlo med postopkom, določen na 13. december 2019, datum odprtja ponudb pa na 20. december 2019. Ponudbe so predložila tri podjetja.
- 3 Tožeča stranka, Leonardo SpA, družba, ki deluje v letalskem in vesoljskem sektorju, ni sodelovala v postopku javnega razpisa, ki se je začel z izpodbijanim obvestilom o javnem naročilu.
- 4 Komisija za ocenjevanje ponudb je 31. maja 2020 pristojnemu odredbodajalcu predložila svoje ocenjevalno poročilo.
- 5 Pristojni odredbodajalec je 12. junija 2020 potrdil poročilo o oceni ponudb ter podpisal sklep o oddaji naročila (v nadaljevanju: izpodbijani sklep o oddaji) in dopise, naslovljene na tri ponudnike, da bi jih obvestil o stanju postopka. Ker tožeča stranka v postopku ni sodelovala, dopisa ni prejela.
- 6 Tožeča stranka je s prošnjo za dostop do dokumentov, evidentirano 30. junija 2020, zaprosila za pridobitev kopije vseh dokumentov v zvezi s postopkom oddaje zadevnega naročila, zlasti izpodbijanega sklepa o oddaji, zapisnikov v zvezi s postopkom javnega razpisa, dokumentov, ki jih je predložil ponudnik, ki mu je bilo oddano javno naročilo, in vseh drugih dokumentov, vloženih v spis postopka (v nadaljevanju: prošnja za dostop). Agencija Frontex je z dopisom z dne 10. avgusta 2020 dostop do zahtevanih dokumentov zavrnila.

Postopek in predlogi strank

- 7 Tožeča stranka je 16. decembra 2019 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila to tožbo.
- 8 Tožeča stranka je istega dne z ločeno vlogo v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila predlog za izdajočasne odredbe, v katerem predsedniku Splošnega sodišča v bistvu predlaga, naj odloži izvršitev izpodbijanega obvestila o javnem naročilu, kakor je bilo popravljeno, aktov, ki so mu priloženi, odgovorov, ki jih je objavila agencija Frontex (v nadaljevanju: odgovori), zapisnika informativnega sestanka, ki je bil organiziran 28. oktobra 2019 v Varšavi (v nadaljevanju: informativni sestanek), ter vseh predhodnih, povezanih ali nadaljnjih aktov. Predsednik Splošnega sodišča je s sklepom z dne 20. aprila 2020, Leonardo/Frontex (T-849/19 R, neobjavljen, EU:T:2020:154), ta predlog zavrnil in pridržal odločitev o stroških.

- 9 Agencija Frontex je 18. februarja 2020 vložila odgovor na tožbo.
- 10 Tožeča stranka je 11. avgusta 2020 z ločeno vlogo, vloženo v sodnem tajništvu Splošnega sodišča, zadnjenavedenemu v bistvu predlagala, naj razglasi ničnost tudi izpodbijanega sklepa o oddaji in vseh drugih predhodnih, povezanih ali nadaljnjih aktov ter agenciji Frontex naloži, naj v skladu s členom 91 Poslovnika Splošnega sodišča predloži dokumente, za katere je zaprosila v prošnji za dostop do dokumentov.
- 11 Tožeča stranka je z ločenim aktom, vloženim v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 12. avgusta 2020, vložila predlog za izdajo začasne odredbe, v katerem je predsedniku Splošnega sodišča v bistvu predlagala, naj odloži izvršitev izpodbijanih aktov, na katere se nanaša tožba, in aktov, na katere se nanaša vloga z dne 11. avgusta 2020. Tožeča stranka je istega dne podala dopolnitev predloga za izdajo začasne odredbe. Predsednik Splošnega sodišča je s sklepom z dne 11. novembra 2020, Leonardo/Frontex (T-849/19 RII, neobjavljen, EU:T:2020:539), ta predlog zavrnil in pridržal odločitev o stroških.
- 12 Tožeča stranka je z ločeno vlogo, vloženo v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 1. septembra 2020, na podlagi člena 84 Poslovnika navedla nove tožbene razloge.
- 13 Agencija Frontex je 4. oktobra 2020 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila stališče glede vlog z dne 11. avgusta in 1. septembra 2020.
- 14 Splošno sodišče je 27. januarja 2021 v okviru ukrepa procesnega vodstva stranki pozvalo, naj pisno odgovorita na več vprašanj v zvezi z dopustnostjo tožbe. Stranki sta se na ta poziv odzvali v predpisanem roku.
- 15 Splošno sodišče je na predlog devetega senata Splošnega sodišča na podlagi člena 28 svojega poslovnika odločilo, da zadevo predodeli razširjenemu senatu.
- 16 Ker je bil eden od članov devetega razširjenega senata Splošnega sodišča zadržan, je predsednik Splošnega sodišča določil drugega sodnika za dopolnitev senata.
- 17 Stranki sta na obravnavi 11. junija 2021 ustno podali navedbe in odgovorili na vprašanja Splošnega sodišča.
- 18 Tožeča stranka Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- razglasi ničnost izpodbijanega obvestila o javnem naročilu, kakor je bilo popravljeno, aktov, ki so mu priloženi, odgovorov, zapisnikov informativnega sestanka in vseh predhodnih, povezanih ali nadaljnjih aktov (v nadaljevanju skupaj: izpodbijani akti, na katere se nanaša tožba);
  - razglasi ničnost izpodbijanega sklepa o oddaji javnega naročila in vseh drugih predhodnih, povezanih ali nadaljnjih aktov, na katere se nanaša vloga z dne 11. avgusta 2020;
  - agenciji Frontex naloži plačilo odškodnine za vso nastalo in prihodnjo škodo, neposredno in posredno, ki kakor koli izhaja iz nezakovitosti zadevnega javnega razpisa;
  - odredi izvedbo dokaza z izvedencem, da se dokaže, da so sporne določbe v izpodbijanem obvestilu o javnem naročilu nerazumne, neuporabne in neskladne z zakonodajo, veljavno na

tem področju, da zaradi teh klavzul ni mogla oblikovati ponudbe ter da so obstajali ustrezni razlogi v smislu stroškov in tehnične izvedljivosti za razdelitev naročila na dva ali več sklopov;

- agenciji Frontex naloži, naj predloži dokumente, zahtevane v prošnji za dostop do dokumentov v zvezi z zadevnim postopkom oddaje javnega naročila;
  - agenciji Frontex naloži plačilo stroškov.
- 19 Agencija Frontex Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- tožbo zavrne;
  - tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Pravo

Predlogi za razglasitev ničnosti

- 20 Najprej je treba preučiti dopustnost predlogov za razglasitev ničnosti izpodbijanih aktov, na katere se nanašata tožba in vloga z dne 11. avgusta 2020.
- 21 Agencija Frontex v odgovorih na pisna vprašanja Splošnega sodišča, navedena v točki 14 zgoraj, trdi, da je predlog za razglasitev ničnosti izpodbijanih aktov, na katere se nanaša tožba, nedopusten, ker ne izpolnjuje zahtev iz člena 263 PDEU. Trdi, da izpodbijano obvestilo o javnem naročilu ni izpodbojni akt, da se izpodbijani akti, na katere se nanaša tožba, niti posamično niti neposredno ne nanašajo na tožečo stranko in da se zadnjenavedena ne more sklicevati na pravni interes.
- 22 Tožeča stranka meni, da njena tožba izpolnjuje pogoje v zvezi z dopustnostjo, ki so določeni v členu 263 PDEU.
- 23 V zvezi s tem je treba na prvem mestu spomniti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso ničnostna tožba fizične ali pravne osebe dopustna le takrat, kadar ima ta oseba interes za razglasitev ničnosti izpodbijanega akta. Pogoj za tak interes je, da ima lahko razglasitev ničnosti tega akta pravne posledice in da lahko rezultat pravnega sredstva stranki, ki ga je vložila, prinese korist (glej sodbo z dne 20. decembra 2017, Binca Seafoods/Komisija, C-268/16 P, EU:C:2017:1001, točka 44 in navedena sodna praksa).
- 24 Tožeča stranka v obravnavanem primeru trdi, da ni sodelovala v zadevnem postopku javnega razpisa, ker naj bi ji pogoji iz razpisne dokumentacije onemogočili predložitev ponudbe. Vprašanje, ki se postavlja, je torej, ali v takih okoliščinah izkazuje pravni interes v smislu člena 263 PDEU za izpodbijanje navedenega javnega razpisa.
- 25 V zvezi s tem je Sodišče v odgovoru na vprašanje za predhodno odločanje, ki se nanaša na razlago člena 1(3) Direktive Sveta 89/665/EGS z dne 21. decembra 1989 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o uporabi revizijskih postopkov oddaje javnih naročil za preskrbo in javnih naročil za gradnje (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 246), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2007/66/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2007 (UL 2007, L 335, str. 31), presodilo, da se udeležba v postopku oddaje javnega naročila lahko načeloma obravnava

kot pogoj, ki mora biti izpolnjen za ugotovitev, da ima zadevna oseba interes za dodelitev zadevnega javnega naročila ali da ji lahko zaradi domnevne nezakonitosti odločitve o oddaji navedenega javnega naročila nastane škoda (glej sodbo z dne 28. novembra 2018, Amt Azienda Trasporti e Mobilità in drugi, C-328/17, EU:C:2018:958, točka 46 in navedena sodna praksa).

- 26 Vendar je Sodišče presodilo, da bi bilo v primeru, da neko podjetje ponudbe ni predložilo zaradi domnevno diskriminatornih pogojev v dokumentih, ki se nanašajo na javni razpis, ali v razpisni dokumentaciji, zaradi katerih naj ne bi moglo zagotoviti izvajanja vseh zahtevanih storitev, od njega pretirano zahtevati, da kljub takim podrobnim določilom pred uporabo revizijskih postopkov iz Direktive 89/665 v okviru postopka oddaje zadevnega javnega naročila predloži ponudbo, čeprav zaradi obstoja takih podrobnih določil ne bi imelo nikakršnih možnosti, da se mu to javno naročilo dodeli (glej sodbo z dne 28. novembra 2018, Amt Azienda Trasporti e Mobilità in drugi, C-328/17, EU:C:2018:958, točka 47 in navedena sodna praksa).
- 27 Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da ker se pravica do pravnega sredstva lahko le izjemoma prizna subjektu, ki ni predložil ponudbe, tudi ni mogoče šteti, da je zahteva, da ta dokaže, da so določila javnega razpisa taka, da ponudbe niti ni mogel predložiti, pretirana (sodba z dne 28. novembra 2018, Amt Azienda Trasporti e Mobilità in drugi, C-328/17, EU:C:2018:958, točka 53).
- 28 Čeprav je bila ta sodba izdana na podlagi vprašanja za predhodno odločanje v zvezi z razlago določb Direktive 89/665, ki zavezuje le države članice, je mogoče rešitev, ki je bila v tej sodbi izoblikovana, smiselno uporabiti v primeru, kot je ta v obravnavani zadevi, v katerem tožeča stranka trdi, da ni mogla predložiti ponudbe zaradi tehničnih specifikacij razpisne dokumentacije, ki jih je objavila agencija Evropske unije in ki jih tožeča stranka izpodbija.
- 29 Ugotoviti je torej treba, ali je tožeča stranka dokazala, da ni mogla predložiti ponudbe, in ali torej ima pravni interes.
- 30 Da bi tožeča stranka dokazala, da ni mogla predložiti ponudbe, trdi, da so izpodbijano obvestilo o javnem naročilu, kakor je bilo popravljen, akti, ki so mu priloženi, odgovori in zapisnik informativnega sestanka, na katere se nanaša tožba, vsebovali diskriminatorne določbe, zaradi katerih ni mogla zagotoviti vseh zahtevanih storitev.
- 31 V zvezi s tem, kot je Sodišče že razsodilo, so načela enakega obravnavanja, prepovedi diskriminacije in preglednosti ključnega pomena, kar zadeva tehnične specifikacije, glede na nevarnost diskriminacije, povezane bodisi z izbiro teh specifikacij bodisi z načinom njihove določitve (glej glede Direktive 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 132) sodbo z dne 10. maja 2012, Komisija/Nizozemska, C-368/10, EU:C:2012:284, točka 62).
- 32 Prvič, opozoriti je treba, da je faza ocenjevanja in opredelitve potreb v okviru oddaje običajnega javnega naročila praviloma enostranska. Javni naročnik namreč zgolj objavi javni razpis, v katerem so navedene specifikacije, ki jih je sam določil (sodba z dne 4. junija 2020, Remondis, C-429/19, EU:C:2020:436, točka 33).
- 33 V obravnavani zadevi pa je zadevni postopek javnega razpisa sledil postopku javnega razpisa FRONTEX/OP/800/2017/JL, ki se je začel leta 2017 in se je nanašal na izvedbo preizkusov dveh vrst sistemov RPAS. Cilj tega postopka je bil, kot je navedeno v obvestilu o javnem naročilu, „da

se agenciji Frontex omogoči, da nadaljuje analizo in oceno RPAS, s katerim je mogoče dolgoročno nadzorovati meje na morju“. Poleg tega je bilo navedeno, da „se ta analiza osredotoča zlasti na sposobnost take platforme zagotavljati redne, zanesljive in stroškovno učinkovite storitve nadzora“. To naročilo je bilo razdeljeno na dva sklopa, pri čemer se je prvi nanašal na preizkus MALE RPAS standardne velikosti za dolgoročni zračni nadzor morske meje do največ 600 ur letenja na navedenih območjih Sredozemlja med drugim in četrtem četrletjem leta 2018, drugi pa na preizkus MALE RPAS majhne velikosti za dolgoročni zračni nadzor morske meje do največ 300 ur letenja na navedenih območjih Sredozemlja med drugim in četrtem četrletjem leta 2018. V zvezi s tem je tožeča stranka 29. decembra 2017 pridobila naročilo za drugi sklop.

- 34 Ko so bile te pogodbe izpolnjene, je agencija Frontex izvedla podrobne ocene. Izvedba prvega sklopa je bila ocenjena pozitivno, zaradi česar je agencija Frontex priporočila organizacijo postopka oddaje javnega naročila za pridobitev storitev zračnega nadzora prek MALE RPAS standardne velikosti. Drugi sklop pa je bil, nasprotno, ocenjen pozitivno le v omejenem obsegu, zaradi česar je agencija Frontex menila, da so potrebne dodatne ocene za potrditev zanesljivosti RPAS majhne velikosti in njihovih sposobnosti letenja zunaj vidnega polja. Agencija Frontex je nato na podlagi teh ocenjevalnih poročil opredelila zahteve – vsebovane v izpodbijanem obvestilu o javnem naročilu, kakor je bilo popravljeno, v aktih, ki so mu priloženi, v odgovorih in zapisniku informativnega sestanka, na katere se nanaša tožba – med katerimi so tiste, za katere tožeča stranka meni, da so diskriminatorne. Opredelitev teh zahtev je bila torej oblikovana ob koncu faznega postopka, ki ga zaznamuje preučitev dosedanjih izkušenj, na podlagi katere je agencija Frontex lahko podrobno in skrbno ocenila nujnost navedenih zahtev.
- 35 Drugič, čeprav tožeča stranka trdi, da „razpisna pravila vsebujejo nezakonite in neutemeljene določbe, zaradi katerih so potencialni konkurenti izpostavljeni zahtevam, ki jih s tehničnega vidika ni mogoče uresničiti“, je treba ugotoviti, da so ponudbo predložila tri podjetja in da vsaj dve od njih izpolnjujeta vse tehnične specifikacije, saj jima je bilo naročilo oddano.
- 36 Tretjič, tožeča stranka ni dokazala niti tega, da so bile zanjo tehnične specifikacije uporabljene drugače kot za druge kandidate, niti tega, splošneje, da je bila obravnavana drugače kot drugi kandidati, čeprav je bila v podobnem položaju kot ti kandidati.
- 37 Četrto, tožeča stranka trdi, da je bila njena udeležba „onemogočena“ oziroma da je bila pogojena s „pretiranimi ekonomskimi stroški, zaradi česar bi bilo lahko ogroženo oblikovanje konkurenčne ponudbe“. Vendar s to trditvijo ni mogoče dokazati nikakršne diskriminacije tožeče stranke. Nasprotno, kot pravilno navaja agencija Frontex, taka trditev kaže na to, da je bila nezmožnost tožeče stranke, da predloži ponudbo, bolj posledica vzroka, ki ga je mogoče pripisati njej sami, kot pa diskriminatornih tehničnih zahtev. Zaradi celovitosti je treba navesti, da tožeča stranka, kot je sicer javno napovedala, trenutno dela na modelu RPAS, ki se približuje večini zahtev, ki jih je agencija Frontex navedla v zadevnem javnem razpisu.
- 38 V teh okoliščinah tožeča stranka ni dokazala, da bi lahko bile zahteve zadevnega javnega razpisa zanjo diskriminatorne.
- 39 Zato tožeča stranka ni dokazala, da ji je bila preprečena predložitev ponudbe, in torej ni izkazala interesa za razglasitev ničnosti izpodbijanega obvestila o javnem naročilu, kakor je bilo popravljeno, aktov, ki so mu priloženi, odgovorov in zapisnika informativnega sestanka, na katere se nanaša tožba. Predloge za razglasitev ničnosti teh aktov je torej treba zavreči kot nedopustne, posledično pa je treba kot nedopustne zavreči tudi predloge za razglasitev ničnosti sklepa o oddaji javnega naročila.

- 40 Na drugem mestu je treba opozoriti, da je treba v vsaki vlogi, s katero se postopek začne, navesti predmet spora in kratek povzetek tožbenih razlogov in da mora biti ta navedba dovolj jasna in natančna, da toženi stranki omogoči pripravo obrambe, sodišču Unije pa izvedbo nadzora. Prav tako morajo biti predlogi v vlogi, s katero se postopek začne, izraženi nedvoumno, da se prepreči, da bi sodišče Unije odločilo *ultra petitem* ali da o očitku ne bi odločilo (glej sodbo z dne 14. septembra 2017, Università del Salento/Komisija, T-393/15, neobjavljena, EU:T:2017:604, točka 75 in navedena sodna praksa).
- 41 Iz tega izhaja, da je treba predloge za razglasitev ničnosti predhodnih, povezanih ali nadaljnjih aktov, na katere se nanaša ničnostna tožba, ne da bi bili ti predhodni, povezani ali nadaljnji akti opredeljeni, šteti za neskladne s temi zahtevami, ker glede svojega predmeta niso dovolj natančni (glej sodbo z dne 14. septembra 2017, Università del Salento/Komisija, T-393/15, neobjavljena, EU:T:2017:604, točka 76 in navedena sodna praksa).
- 42 Iz tega sledi, da so predlogi za razglasitev ničnosti izpodbijanih aktov, na katere se nanašata tožba in vloga z dne 11. avgusta 2020, nedopustni v delu, v katerem zadevajo vse predhodne, povezane ali nadaljnje akte, na katere se nanašajo.
- 43 Glede na navedeno je treba predloge za razglasitev ničnosti izpodbijanih aktov zavreči kot nedopustne, ne da bi se bilo treba izreči o zahtevah v zvezi z obstojem izpodbojnega akta in procesnim upravičenjem tožeče stranke ter ne da bi se bilo treba izreči niti o učinkovitosti predlaganih pripravljalnih ukrepov niti o dopustnosti vlog z dne 11. avgusta in 1. septembra 2020.

Odškodninski zahtevak

- 44 Tožeča stranka zahteva odškodnino za vso nastalo in prihodnjo škodo, neposredno in posredno, ki kakor koli izhaja iz nezakonnosti zadevnega javnega razpisa. Zatrjevana škoda naj bi izhajala iz izgube zadevnega naročila, znesek škode pa naj bi torej ustrezal vrednosti tega naročila.
- 45 Agencija Frontex te trditve izpodbija.
- 46 V skladu z ustaljeno sodno prakso je nepogodbena odgovornost Unije na podlagi člena 340, drugi odstavek, PDEU odvisna od izpolnitve vseh pogojev v zvezi z nezakonnostjo ravnanja, očitane instituciji, resničnosti škode ter obstoja vzročne zveze med tem ravnanjem in zatrjevano škodo. Poleg tega je treba opozoriti, da je treba tožbo v celoti zavrniti, če eden od teh pogojev ni izpolnjen, ne da bi bilo treba preučiti druge pogoje za obstoj navedene odgovornosti (glej sodbo z dne 14. oktobra 1999, Atlanta/Evropska skupnost, C-104/97 P, EU:C:1999:498, točka 65 in navedena sodna praksa).
- 47 V zvezi s tem je treba glede pogoja, ki se nanaša na resničnost škode, ugotoviti obstoj odgovornosti Unije le, če je tožeči stranki dejansko nastala „dejanska in gotova“ škoda. Tožeča stranka mora sodišču Unije predložiti dokaze za ugotovitev obstoja in obsega takšne škode (glej sodbo z dne 8. novembra 2011, Idromacchine in drugi/Komisija, T-88/09, EU:T:2011:641, točka 25 in navedena sodna praksa).
- 48 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da tožeča stranka zahteva le odškodnino za vso nastalo in prihodnjo škodo, ki izhaja iz nezakonnosti zadevnega javnega razpisa, ne da bi predložila dokaze glede obstoja in obsega te škode.

- 49 Tožeča stranka trdi le, da je vrednost zatrjevane škode posledica izgube zadevnega naročila in da naj bi torej znesek škode ustrezal vrednosti tega naročila.
- 50 V zvezi z domnevno škodo, ki naj bi tožeči stranki nastala zaradi izgube možnosti za pridobitev naročila, je treba opozoriti, da izguba možnosti za pridobitev naročila pomeni dejansko in gotovo škodo samo, če ob neobstoju krivdnega ravnanja institucije ne bi bilo dvoma, da bi tožeča stranka pridobila navedeno naročilo (glej v tem smislu sklep z dne 22. junija 2011, Evropaiki Dynamiki/Komisija, T-409/09, EU:T:2011:299, točka 85 in navedena sodna praksa). V obravnavanem primeru ni tako. Tudi če bi namreč dokumenti o oddaji javnega naročila vsebovali nezakonite določbe, ni sporno, da so v postopku javnega razpisa, ki je bil uveden z izpodbijanim obvestilom o javnem naročilu, sodelovala tri podjetja in da tožeča stranka ni dokazala, da bi bilo naročilo, če izpodbijani dokumenti ne bi vsebovali domnevno nezakonitih določb, brez dvoma oddano njej, ne pa enemu od navedenih treh podjetij.
- 51 Iz tega sledi, da pogoj v zvezi z resničnostjo škode za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije na podlagi člena 340, drugi odstavek, PDEU, ni izpolnjen.
- 52 Poleg tega ob upoštevanju kumulativnosti pogojev za uveljavljanje nepogodbene odgovornosti Unije v smislu člena 340, drugi odstavek, PDEU ni treba preučiti drugih pogojev, ki jih v zvezi s tem zahteva sodna praksa.
- 53 V teh okoliščinah je treba odškodninski zahtevek zavrni.
- 54 Glede na vse zgornje preudarke je treba to tožbo v celoti zavrni.

Stroški

- 55 V skladu s členom 134(1) Poslovnika se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Ker tožeča stranka ni uspela, ji je treba v skladu s predlogi agencije Frontex naložiti plačilo stroškov, vključno s stroški postopka za izdajo začasne odredbe.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (deveti razširjeni senat)

razsodilo:

- 1. Tožba se zavrne.**
- 2. Družbi Leonardo SpA se naloži, da poleg svojih stroškov nosi tudi stroške Evropske agencije za mejno in obalno stražo (Frontex), vključno s stroški postopkov za izdajo začasne odredbe.**

Papasavvas

Costeira

Schwarcz

Kancheva

Perišin

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourg, 26. januarja 2022.

Podpisi